

Geachte Vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat,

Ik maak graag gebruik van de mogelijkheid om voorafgaand aan de bespreking op 21 januari input te geven. Ik licht de volgende punten tijdens het gesprek graag verder toe:

- Het is heel goed dat in de afgelopen kabinetsperiode familiebedrijven beleidsmatig meer aandacht hebben gekregen. Het is een hele belangrijke pijler van de economie en het is heel goed dat zowel in de data verzameling (CBS cijfers) als ook in beleidsplannen (bijvoorbeeld het MKB actieplan) aandacht is gekomen voor familiebedrijven.
- Familiebedrijven hebben unieke kenmerken, veel van deze kenmerken hebben zowel positieve als negatieve effecten op het functioneren van familiebedrijven. In de Kamerbrief en in de bijbehorende notitie van Landelijk Expertisecentrum Familiebedrijven wordt dit uitgewerkt.
- De heterogeniteit tussen familiebedrijven is groot. Sommige familiebedrijven groeien uit tot een complexe entiteit met meerdere familietakken en een portfolio aan bedrijfsactiviteiten, terwijl andere de familieboom snoeien en/of in bedrijfsactiviteiten klein blijven. Dit is een aspect om bij het maken van beleid rekening mee te houden.
- Uitdagingen voor familiebedrijven ontstaan niet alleen door hun specifieke karakter (bijvoorbeeld familiebelangen die haaks staan op bedrijfsbelangen), maar familiebedrijven gaan vanwege hun kenmerken ook anders om met uitdagingen die van buiten komen (bijvoorbeeld digitalisering). Dit zien we ook terug in hoe familiebedrijven reageren op de uitdagingen ontstaan door de Covid crisis.
- Het beleid op zowel lokaal, regionaal, nationaal en Europees niveau zou de koplopers moeten faciliteren om te excelleren, het peloton moeten helpen om aangehaakt te blijven en achterblijvers in staat moeten stellen om een inhaalslag te maken. Het is goed om hier het bestaande beleid op te toetsen. Op regionaal niveau liggen veel kansen: een sterke regio door sterke familiebedrijven en omgekeerd.
- Praktijkgericht onderzoek is een waardevolle methode om kennis te ontwikkelen. De MKB deals en de RAAK onderzoeksgelden zijn hiervoor nuttige instrumenten. Goede samenwerking tussen het ministeries van OC&W en EZK kan helpen om de kennisontwikkeling en kennisvalorisatie rondom familiebedrijven verder te versterken.
- De bedrijfsopvolgingsregeling is een hele belangrijke faciliteit voor familiebedrijven. In 2021 staat een evaluatie gepland. Ik raad aan om de waarde van een bestendig beleid als criterium hierin mee te nemen. De bedrijfsopvolging is een langdurig en cruciaal proces dat gebaat is bij een constante beleidscontext.
- Richt beleid niet puur op het familiebedrijf maar kijk ook naar de bedrijfsfamilie. Uiteindelijk is het de ondernemer/ondernemersfamilie die besluit om te veranderen/investeren/internationaliseren/innoveren. Het stimuleren van een lerende houding bij de ondernemer/ondernemersfamilie is een belangrijke stap om veranderingen in gang te zetten.
- Geef familiebedrijven een structurele plek in het onderwijs. Dit is nu absoluut niet het geval. In het economisch domein worden niet alleen de bedrijfsopvolgers maar ook de toekomstige beleidsmakers, accountants, bankiers, adviseurs opgeleid. Meer kennis over de specifieke kenmerken & uitdagingen van familiebedrijven zal op de lange termijn heel veel vruchten afwerpen.

Dr Ilse A. Matser

Tot voor kort lector Familiebedrijven en directeur van het Landelijk Expertisecentrum Familiebedrijven aan de Hogeschool Windesheim. Nu zelfstandig adviseur en opleider voor bedrijfsfamilies en actief in verschillende governance rollen. Het ontwikkelen en verspreiden van kennis over en bij bedrijfsfamilies speelt in mijn werkzaamheden een belangrijke rol.